

UNIVERSITETET I BERGEN

Fakultet for kunst, musikk og design

MEDLEMMER:

Programstyreleiar
Programkoordinator
Vitskapeleg tilsett

Vitskapeleg tilsett
Vitskapeleg tilsett

Studentrepresentant
Vara for studentrepresentant
Programstyresekretær

Katarzyna Julia Leikvoll, førsteamanuensis
Katarzyna Julia Leikvoll, førsteamanuensis
Anne Skaansar, førsteamanuensis
(forskningstermin, 2023)
Steinar Sætre, førstelektor
Anna Svingen-Austestad, førsteamanuensis
Tooti Blom Nyan
Karin Hylin
Fredrik Berntsen Due

Møte 10/2023

Arkivnr: 2023/885

Innkalling til møte i programstyret for PPU-KMD

Fredag 24.11.2023 kl. 09:00 – 11:00

Rom: 303 – M61

I. Godkjenning av innkalling og dagsorden

II. Godkjenning av protokoll frå programstyremøte 27.10.2023

III. Saker

Sak 16/23 Sekundæropptak og fråvær

Sak 21/23 Forslag til endringar i KMDPED201 og KMDPED202

Sak 22/23 Forslag til endringar i MUDI201 og MUDI202

Sak 23/23 Forslag til endringar i KDDI201 og KDDI202

Sak 24/23 Rapport nr. 2 frå ekstern fagfelle

Sak 25/23 Rapport nr. 3 frå ekstern fagfelle

IV. Orienteringar

Eige praksisemne på MittUiB

V. Eventuelt

Bergen 14.11.2023

Katarzyna Julia Leikvoll

Programstyreleder

Fredrik Berntsen Due
Sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN

Fakultet for kunst, musikk og design

MEDLEMMER:

Programstyreleiar	Katarzyna Julia Leikvoll, førsteamanuensis	møtt
Programkoordinator	Katarzyna Julia Leikvoll, førsteamanuensis	
Vitskapeleg tilsett	Anne Skaansar, førsteamanuensis (forskningstermin, 2023)	
Vitskapeleg tilsett	Steinar Sætre, førstelektor	Møtt
Vitskapeleg tilsett	Anna Svingen-Austestad, førsteamanuensis	Møtt
Studentrepresentant	Tooti Blom Nyan	Møtt
Vara for studentrepresentant	Karin Hylin	Møtt
Programstyresekretær	Fredrik Berntsen Due	Møtt

Møte 9/2023

Arkivnr: 2023/885

Protokoll til møte i programstyret for PPU-KMD

Fredag 27.10.2023 kl. 09:00 – 11:00

Rom: 110 - GA

I. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Godkjent, men feil rom i sjølve innkallinga

II. Godkjenning av protokoll frå programstyremøte 01.09.2023

Godkjent

III. Saker

Sak 15/23 Studentevaluering

Vedtak:

Programstyret oppfordrar dei emneansvarlige til å ha ein tettare dialog med studentane om evaluering av emna. Programstyresekretær utarbeider forslag til nytt evalueringsskjema som skal vere kortare enn tidlegare. Mål om å sende ut til studentane i veke 46.

Sak 16/23 Sekundæropptak og fråvær

Flyttast til neste møte

Sak 17/23 Timar til praksiskoordinering

Diskusjonssak:

Fordeling av arbeidsoppgåver på fagleg- og administrasjons nivå må avklarast. Skrivet som er utforma i 2020 må reviderast utifrå noverande stab på studieprogrammet.

Sak 18/23 Ressurskutt

Diskusjonssak:

Saka er drøfta, og blir tatt opp igjen med den framtidige redesignplanlegginga av studiet.

Sak 19/23 5-årig programevaluering

Vedtak:

Programstyret godkjenner framdriftsplan for 5-årig programevaluering.

Sak 20/23 Fast periode for kontinuasjonseksamen

Vedtak:

Programstyret ønsker at kontinuasjonseksamenar skal vere ferdig før undervisningsstart i august. MUDI201 og MUDI202 får ei eiga ordning då dei har praktiske eksamenar: for studentar som skulle ha fullført i vårsemesteret får tilbod om kontinuasjonseksamen i oktober/november; studentar på deltid 2 som skal ha kontinuasjonseksamen i MUDI201 tar dette saman med studentane på deltid 1 i den ordinære eksamensperioden i vårsemesteret.

IV. Orienteringar

Status praksisavtale Bergen Kulturskule

Søknad fremragende underviser – frist i januar

V. Eventuelt

Frå studentar - om mittuib

Bergen 27.10.2023

Katarzyna Julia Leikvoll
Programstyreleder

Fredrik Berntsen Due
Sekretær

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 16/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Diskusjonssak

Møte: 8 – 29.09.2023

Sekundæropptak og fravær

Bakgrunn

De siste årene har PPU programmet ikke klart å fylle opp plassene ved hovedopptaket. Sekundæropptak høsten 2023 åpnet i starten av august, og stengte 1. september. Opptak av kvalifiserte søkere ble gjort løpende i denne perioden. Semesterplanen på PPU programmet er lagt opp slik at obligatorisk undervisning begynner i uke 34 og går over seks sammenhengende uker det semesteret. Studentene som får plass på programmet 1. september har derfor mistet ca. 33% av høstens undervisning ved oppstart. Fraværsgrensen på programmet er 20%. Det har oppstått uoverensstemmelser knyttet til dette, og til måten fraværet til studentene som tas opp senere blir behandlet i forhold til studentene som ble tatt opp før studiestart.

Til saken

Programstyret bes om å diskutere problemstillingene og utarbeide retningslinjer for fravær ved sekundæropptak. Hovedspørsmålene er: skal 20% fraværsgrense for studentene som blir tatt opp på PPU ut i semesteret telles fra dagen de blir tatt opp? Dette kan i verste fall føre til at de mister halvparten av undervisningen i høstsemesteret. Bør det utarbeides kompenserende tiltak for denne studentgruppen (i form av en obligatorisk tilleggsoppgave/innlevering som dekker den tapte undervisningen, o.l.)? Retningslinjene bør også ta med i betraktning rettighetene til studentene tatt opp ved hovedopptaket, jf. opplevelse av rettferdighet.

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 21/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Vedtak

Møte: 10 – 24.11.2023

Forslag til endringer i KMDPED201 og KMDPED202

Bakgrunn

Gjennomgang av emneskildringane i KMDPED201 og KMDPED202 har gjort dei emneansvarlege merksame på ein rekke overlappingar og upresise formuleringar. Ekstern fagfelle peikte også på behovet for meir presise skildringar av innhaldet i kvart av emna. NB: innhaldet i emna endrast ikkje.

Til saken

Formuleringane i dei to pedagogikkemna vart justert slik at emneskildringane på en betre måte gir informasjon om det faktiske innhaldet:

- Nokre av læringsutbyteskildringane vart stramma inn og presisert
- Identiske formuleringar i begge emna vart fjerna frå eit av emna så skildringane overlappar kvarandre i mindre grad
- Nokre av tema vart i løpet av dei siste to åra flytta mellom disse to emna for å gi betre samanheng og heilskapleg oppleving av KMDPED201 og KMDPED202, samt for å fordele pensum på en meir hensiktsmessig måte, i tråd med kompetanseområdet til dei emneansvarlege. Dette har resultert i små justeringar i innhaldet, som vi nå ønsker å synleggjere i emneskildringane.

Forslag til vedtak

Programstyret godkjenner dei førelegne endringane i KMDPED201 og KMDPED202

Endringsrapport for emne KMDPED201

Stadiuminfo:	Klar for kvalitetssikring (S1)
Sist endret:	09.11.2023 Katarzyna Julia Leikvoll (kle082)
Opprettet i EpN:	Nei

Gammel verdi
(S0, Importert fra FS)

Ny verdi
(S1, Utkast)

Generelt

Ingen endringer

Undervisning

Ingen endringer

Emneinfo

Mål og innhold:

Engelsk:

Information about this course is only available in Norwegian.

Nynorsk:

Mål

Emnet har som mål å gje studentane kunnskap om barn og unge i utvikling og læring, allment og i høve til tilpassa opplæring, med særleg fokus på kunstpedagogiske verksemder, i og utanfor skulen.

Grunnleggande i emnet er kjennskap til og forståing for skulen som organisasjon og formelle rammer for utdanning i Noreg (aktuelle lov- og planverk og deira historikk). Pedagogikkemna gjev studentane, saman med dei fagdidaktiske emna, reiskapar for planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning.

Innhald

Emnet tek opp tema som:

- utvikling, læring og motivasjon.
- barne- og ungdomskultur.
- generell didaktikk: **undervisningsplanlegging, vurdering og dybdelæring.**
- klasseleiing og læringsfellesskap.
- sosial kompetanse, **kommunikasjon** og **kommunikasjonmobbing.**
- tilpassa opplæring.
- **skulen sitt samfunnsmandat.**
- **skulehistorie med særleg fokus på kunstfaga i skulen.**
- digitalitet

Læringsutbytte:

Nynorsk:

Studenten skal ved avslutta emne ha følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten..

- har god kunnskap om barn og unge som lærande individ og deira utvikling, motivasjon og sosialisering.
- har god kunnskap om grunnprinsipp i god *klasseleiing*, undervisningsplanlegging og vurdering.
- har god kunnskap om didaktisk bruk av digitale læremiddel og verktøy, og utfordringar og vinstar kring dette. *har*
- *Har god kunnskap om skulen sitt samfunnsmandat, slik det er gitt i aktuelle lov- og planverk. ulike former for tilpasset opplæring for den enkelte i felleskapet*
- *Har god kunnskap om gruppeprosesser hos barn og unge har god kunnskap om overgrep mot barn og unge, om vanskelege livssituasjonar som barn og unge kan komme i, samt kjennskap til hjelpeinstansar.*

Ferdigheiter

Studenten..

- kan analysere og drøfte undervisningssituasjonar i lys av etablert kunnskap om eleven og skulen.
- kan *analysere og drøfte utfordringar i læreplanar og andre styringsdokument, og sjå dette i lys av skulen sitt dannelsingsoppdrag. kan* leie, motivere og vurdere elevar i fagleg arbeid, og skape eit trygt og inkluderande læringsfellesskap for alle elevar.
- kan planlegge undervisning med bruk av *relevante arbeidsmetodar og relevante arbeidsmåtar*, tilpassa den einskilde elev sine læringsføresetnader *og ta i bruk hensiktsmessige vurderingsmetoder.*
- kan vurdere bruk av digitale verktøy i undervisninga, og utfordringar og moglegheiter knytt til dette.

Generell kompetanse

Studenten..

- er tydeleg på kva som er ansvaret og oppgåvene i skulen, og er i stand til å balansere dette.
- har ei profesjonell haldning og kan kunnskapsbasert og kritisk reflektere over spørsmål som gjeld elevane si læring og utvikling.
- kan med stor grad av sjølvstende identifisere, problematisere, vidareutvikle og kommunisere kunnskap innanfor lærarprofesjonen.

Studiepoeng, omfang:

Nynorsk:

Emnet har eit omfang på 15 studiepoeng og går over to semester.

Studienivå (studiesyklus):

Ingen endringer

Undervisningsspråk:

Ingen endringer

Undervisningssemester:

Ingen endringer

Undervisningssted:

Ingen endringer

Krav til forkunnskaper:

Ingen endringer

Anbefalte forkunnskaper:

Ingen endringer

Studiepoengsreduksjon:

Ingen endringer

Krav til studierett:

Ingen endringer

Arbeids- og undervisningsformer:

Nynorsk:

Undervisninga vert gitt i form av forelesingar, seminarundervisning, gruppearbeid og diskusjonar og presentasjonar - både individuelt og i gruppe.

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Nynorsk:

Emnet har to obligatoriske arbeidskrav:

- skriftleg innlevering basert på aktuell pensumlitteratur, omfang: ca. 1000 ord (haustsemesteret).
- munnleg presentasjon av eit tema fastsett av emneansvarleg (vårsemesteret).

Vurderingsformer:

Nynorsk:

Mappeeksamen, som inneheld tre innleveringar, fastsett av emneansvarleg.

To interne sensorar

Karakterskala:

Nynorsk:

«Bestått» / «ikkje bestått»

Vurderingssemester:

Nynorsk:

Vår

Litteraturliste:

Nynorsk:

Litteraturlista vil vere klar innan 01.06. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.

Emneevaluering:

Nynorsk:

Undervisninga vert evaluert i tråd med Universitetet i Bergen sitt kvalitetssikringssystem.

Hjelpemiddel til eksamen:

Ingen endringer

Programansvarlig:

Ingen endringer

Emneansvarlig:

Ingen endringer

Administrativt ansvarlig:

Ingen endringer

Kontaktinformasjon:

Ingen endringer

Endringsrapport for emne KMDPED202

Stadiuminfo:	Klar for kvalitetssikring (S1)
Sist endret:	13.11.2023 Fredrik Berntsen Due (frdue3234)
Opprettet i EpN:	Nei

	Gammel verdi (S0, Importert fra FS)	Ny verdi (S1, Utkast)
Generelt		
Emnekodeforslag	KMDPED202	KMDPED202
Studienivå	Praktisk pedagogisk utdanning (350)	Praktisk pedagogisk utdanning (350)
Administrativt sted	184.18.30.00 Griegakademiet – Institutt for musikk	184.18.30.00 Griegakademiet – Institutt for musikk
Studieansvarlig sted	184.18.30.00 Griegakademiet – Institutt for musikk	184.18.30.00 Griegakademiet – Institutt for musikk
Vekting	15.0	15.0
Vektingstype	Studiepoeng	Studiepoeng
Navn - bokmål	Pedagogikk 2	Pedagogikk 2
Navn - nynorsk	Pedagogikk 2	Pedagogikk 2
Navn - engelsk	Pedagogy 2	Pedagogy 2
Første undervisningstermin	2019 HØST	2019 HØST
Første eksamenstermin	2019 HØST	2019 HØST

Undervisning

Fjernund.status	Nei	Nei
------------------------	-----	-----

Emneinfo

Mål og innhold:

Engelsk:

The information about this course is only available in Norwegian.

Nynorsk:

Mål

Emnet har som mål å gje studentane kunnskap om lærarrolla i skulen i dag med særleg fokus på problemstillingar knytt til yrkesetikk, profesjonsforståing og skulekultur, danning og sosialisering i eit fleirkulturelt samfunn.

Grunnleggande i emnet er kjennskap til og forståing for skulen som organisasjon og formelle rammer for utdanning i Noreg (aktuelle lov- og planverk og deira historikk).

Pedagogikkemna gjev saman med dei fagdidaktiske emna studentane reiskapar for planlegging,

gjennomføring og vurdering av undervisning.

Innhald

Emnet tek opp tema som:

- generell didaktikk.
- profesjons- og kulturforståing for læraryrket **og skulen som organisasjon**.
- danning og sosialisering.
- skulen i eit kultur- og demokratiperspektiv.
- profesjonsetikk.
- skulehistorie med særleg fokus på kunstfaga i skulen.
- skulen sitt samfunnsmandat.

Læringsutbytte:

Nynorsk:

Studenten skal ved avslutta emne ha følgande læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten..

- *har god kunnskap om **skulen som organisasjon**, skulekultur og lærarrolla.*
- *har god kunnskap om endring i skule og samfunn og korleis dette påverkar ulike aktørar.*
- *har god kunnskap om estetiske dimensjonar i skulesamfunnet.*
- *har god kunnskap om yrkesetikk.*
- *har god kunnskap om **overgrep mot barn og unge, om vanskelege livssituasjonar som barn og unge kan komme i, samt kjennskap til hjelpeinstansar.***
- *har god kunnskap **omsamanhengar mellom samfunnsutvikling, utdanningspolitikk og skulens og læraren si rolle i samfunnet.***
- *har god kunnskap om skulen sitt samfunnsmandat, slik det er gitt i aktuelle lov- og planverk.*

Ferdigheiter

Studenten..

- *kan analysere og drøfte undervisningssituasjonar i lys av **etablert kunnskap om eleven og skulen fagbegreper.***
- *kan analysere og drøfte utfordringar i læreplanar og andre styringsdokument og sjå dette i lys av skulen sitt danningsoppdrag.*
- *kan **leie og motivere elevar i fagleg arbeid og skape eit trygt og inkluderande læringsfellesskap for alle elevar.***
- *kan **planlegge undervisning med bruk av relevante arbeidsmetodar og tilpassa den einskilde elev sine læringsføresetnader.***
- *kan **vurdere bruk av digitale verktøy i undervisninga, og utfordringar og moglegheiter knytt til dette.***

- **kan** identifisere, analysere og drøfte relevante profesjonsetiske problemstillinger.
- kan analysere og drøfte ulike utfordringer i lærarrolla og lærarkulturen, inklusiv yrkesetiske problemstillinger og korleis lærarar på ulik vis kan forholde seg til endringar i samfunnet og skulen.

Generell kompetanse

Studenten..

- er tydeleg på kva som er ansvaret og oppgåvene i skulen, og er i stand til å balansere dette.
- har ei profesjonell haldning og kan kunnskapsbasert og kritisk reflektere over spørsmål som gjeld elevane si læring og **utviklingdanning**.
- kan med stor grad av sjølvstende identifisere, problematisere, vidareutvikle og kommunisere kunnskap innanfor lærarprofesjonen.
- kan orientere seg i faglitteratur, reise relevante problemstillinger, undersøke og drøfte desse kritisk og utvikle sin eigen faglege praksis.
- kan bidra til kritisk analyse av utdanningspolitiske spørsmål og formål, ideologiar og praksisar og delta i samfunnsdebattar om utdanningspolitikk.
- kan identifisere og analysere problemstillinger knytt til skulen sitt danningsoppdrag.

Studiepoeng, omfang:

Nynorsk:

Emnet har eit omfang på 15 studiepoeng og går over to semester.

Studienivå (studiesyklus):

Nynorsk:

Årsstudium

Undervisningsspråk:

Nynorsk:

Norsk

Undervisningssemester:

Nynorsk:

Haust og vår

Undervisningssted:

Krav til forkunnskaper:

Anbefalte forkunnskaper:

Studiepoengsreduksjon:

Krav til studierett:

Nynorsk:

Studierett på Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design.

Arbeids- og undervisningsformer:

Nynorsk:

Undervisning vert gjeve i form av forelesingar, seminarundervisning, gruppearbeid og diskusjonar og presentasjonar - både individuelt og i gruppe.

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Nynorsk:

All undervisning er obligatorisk. Fråvær på meir enn 20% fører normalt til tap av eksamensrett.

Studentane skal i løpet av **haustsemesteret** gitt frist levere eit skriftleg samandrag av ein pensumtekst, og ein munnleg presentasjon av same tekst. Dette skjer gruppevis i form av samarbeidslæring.

Vurderingsformer:

Nynorsk:

I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:

- praksisrefleksjonsoppgåve på 2500-3000 ord som skal leverast i 2. semester (vår). Problemstilling og tematikk skal reflektera innhaldet i emnet og godkjennast av rettleiar.
- munnleg eksamen, ca. 25 minutt.

Desse to eksamensdelane er vekta likt. Minimum to sensorar, kor av ein skal vera ekstern.

Karakterskala:

Nynorsk:

Bokstavkarakterar med skalaen A, B, C, D, E, F.

Vurderingssemester:

Nynorsk:

Vår

Litteraturliste:

Nynorsk:

Litteraturlista vil vere klar innan 01.06. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.

Emneevaluering:

Nynorsk:

Undervisninga vert evaluert i tråd med Universitetet i Bergen sitt kvalitetssikringssystem.

Hjelpemiddel til eksamen:

Programansvarlig:

Nynorsk:

Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet, og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der.

Emneansvarlig:

Administrativt ansvarlig:

Nynorsk:

Fakultet for kunst, musikk, design v/ Griegakademiet - Institutt for musikk, har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.

Kontaktinformasjon:

Nynorsk:

Studierettleiar kan kontaktast her: studieveileder.kmd@uib.no

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 22/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Vedtak

Møte: 10 – 24.11.2023

Forslag til endringer i MUDI201 og MUDI202

Bakgrunn

Mindre endringer i [MUDI201 musikkdidaktikk 1](#) og [MUDI202 musikkdidaktikk 2](#) i samband med EpN-prosessen.

Til saken

01.01.2024 trer den nye studieforskrifta til UiB i kraft. I §9-8 står det: «(2) I desse tilfella krevst det minst to sensorar: a) munnleg, praktisk, utøvande og/eller skapande eksamen der minst ein av sensorane som regel skal vere eksterne»

MUDI201 musikkdidaktikk 1 har ein eksamensdel som er praktisk eksamen i skapande arbeid med ein grunnskuleklasse. I gjeldande emneskildring er det skreve at det skal vere to interne sensorar.

Det er og gjort ein liten tekstleg korrigerings i læringsutbytte.

I MUDI202 musikkdidaktikk 2 er presiseringa «med vekt på klassisk instrumentensemble og kor» fjerna frå både «mål og innhald» og «læringsutbytte». Denne formuleringa er tatt ut fordi emnet vil bli undervist breiare stilistisk enn denne gamle formuleringa seier. I praksis skal emnet også forberede studentane på ulike typar ensemble med ulike typar stilreferansar. Det er ei stund sidan musikkdidaktikk berre var for studentar med klassisk bakgrunn.

Forslag til vedtak

Programstyret godtar endringane i MUDI201 og MUDI202

Endringsrapport for emne MUDI201

Stadiuminfo:	Klar for kvalitetssikring (S1)
Sist endret:	14.11.2023 Steinar Sætre (hgass)
Opprettet i EpN:	Nei

Gammel verdi
(S0, Importert fra FS)

Ny verdi
(S1, Utkast)

Generelt

Ingen endringer

Undervisning

Ingen endringer

Emneinfo

Mål og innhold:

Ingen endringer

Læringsutbytte:

Nynorsk:

Studenten skal ved avslutta emne ha følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten..

- *har god musikkdidaktisk kunnskap om undervisning og læring i musikk, inkludert norsk folkemusikk og samisk musikk/joik.*
- *har djup fagdidaktisk kunnskap om undervisning i grunnskule og kulturskule, inkludert kunnskap om notelesing og motorisk læring.*
- *har spesialisert fagdidaktisk kunnskap om læringsarenaer, repertoar og undervisningspraksisar i musikkfagleg hovuddisiplin.*

Ferdigheiter

Studenten..

- *kan planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning **tufta** **bygd** på forskning, utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.*
- *kan sette i verk gode faglege og sosiale læreprosessar, med vekt på klasseleing i musikkfaget i grunnskulen og instrumental-/vokalundervisning i kulturskular.*
- *kan lage og gjennomføre undervisningsopplegg med vekt på komposisjon/improvisasjon og kreative prosesser.*

Generell kompetanse

Studenten..

- *kan vurdere praksisar og bidra med nytenking og innovasjon knytt til undervisning og læring i musikkfagleg hovuddisiplin.*

Studiepoeng, omfang:

Ingen endringer

Studienivå (studiesyklus):

Nynorsk:

Årsstudium

Undervisningsspråk:

Ingen endringer

Undervisningssemester:

Ingen endringer

Undervisningssted:

Ingen endringer

Krav til forkunnskaper:

Ingen endringer

Anbefalte forkunnskaper:

Ingen endringer

Studiepoengsreduksjon:

Ingen endringer

Krav til studierett:

Ingen endringer

Arbeids- og undervisningsformer:

Ingen endringer

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Nynorsk:

All undervisning er obligatorisk.

Fråvær på meir enn 20% fører normalt til tap av eksamensrett.

Instrumentspesifikk musikkdidaktikk krev 100% frammøte.

For å kunne gå opp til eksamen i Musikkdidaktikk 1 må studentane ha gjennomført inntil 3 obligatoriske arbeidskrav, fastsett av emneansvarleg.

Vurderingsformer:

Nynorsk:

I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:

- semesteroppgåve knytt til musikkfagleg hovuddisiplin, ca. 3000 ord.
- praktisk eksamen i skapande arbeid med grunnskuleklasse. Omfang: ein undervisningstime. Kan gjerast individuelt eller saman med inntil to andre studentar.

Dei to eksamensdelane vert vekta likt. **Intern sensur med minst to sensorar** **Sensur med ein intern og ein ekstern sensor.**

Karakterskala:

Nynorsk:

«Bestått» / «Ikkje bestått»

Vurderingssemester:

Nynorsk:

Vår

Litteraturliste:

Nynorsk:

Litteraturlista vil vere klar innan 01.06. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.

Emneevaluering:

Nynorsk:

Undervisninga vert evaluert i tråd med Universitetet i Bergen sitt kvalitetssikringssystem.

Hjelpemiddel til eksamen:

Ingen endringer

Programansvarlig:

Ingen endringer

Emneansvarlig:

Ingen endringer

Administrativt ansvarlig:

Ingen endringer

Kontaktinformasjon:

Ingen endringer

Endringsrapport for emne MUDI202

Stadiuminfo:	Utkast (S1)
Sist endret:	09.11.2023 Steinar Sætre (hgass)
Opprettet i EpN:	Nei

Gammel verdi
(S0, Importert fra FS)

Ny verdi
(S1, Utkast)

Generelt

Ingen endringer

Emneinfo

Mål og innhold:

Nynorsk:

Mål

Emnet ser musikkundervisning i lys av mellom anna danningsteori, problematiserer kunnskapsomgrepet i musikk, og gjev oversikt over didaktiske posisjonar i musikkfaget.

I emnet inngår didaktikk for musikkundervisning i vidaregåande opplæring og ensembledidaktikk **med vekt på klassisk instrumentensemble og kor.**

Innhald

Emnet tek opp tema som:

- musikkpedagogiske verksemder.
- musikkfaga sine særpreg og historie.
- musikkpedagogisk utvikling og fornying innan fagområdet.
- samanhengar mellom musikkpedagogisk verksemder og kultur og samfunn.

Læringsutbytte:

Nynorsk:

Studenten skal ved avslutta emne ha følgande læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten..

- har kunnskap om vidaregåande opplæring og ensemble som musikkpedagogiske verksemder.
- har kjennskap til historiske og kunnskapsteoretiske perspektiv på musikkfaget.

Ferdigheiter

Studenten..

- kan få i stand gode, motiverande og inkluderande faglege og sosiale læreprosessar, med vekt på vidaregåande opplæring og samspel.
- kan variere, tilpasse og differensiere undervisning i samsvar med læreplanar.
- kan beskrive kjenneteikn ved kunnskap og **tame dugleik** hjå elevane og gje tilbakemeldingar som fremmar læring.
- har grunnleggande **ferdigheiterdugleiki** ensembleleiing og direksjon, med vekt på kor og klassisk **instrumentalensemble**.

Generell kompetanse

Studenten..

- kan formidle musikkdidaktiske problemstillingar på eit avansert nivå.
- kan vidareutvikle eigen kompetanse og bidra til forbetring og nyskaping i samspel med kollegaar og musikkpedagogiske verksemder og institusjonar.
- viser ansvar og sjølvstende i ulike musikkpedagogiske kontekstar.

Studiepoeng, omfang:

Nynorsk:

Emnet har eit omfang på 15 studiepoeng og går over to semester.

Studienivå (studiesyklus):

Nynorsk:

Årsstudium

Undervisningsspråk:

Nynorsk:

Norsk

Undervisningssemester:

Ingen endringer

Undervisningssted:

Ingen endringer

Krav til forkunnskaper:

Ingen endringer

Anbefalte forkunnskaper:

Ingen endringer

Studiepoengsreduksjon:

Ingen endringer

Krav til studierett:

Ingen endringer

Arbeids- og undervisningsformer:

Ingen endringer

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Ingen endringer

Vurderingsformer:

Nynorsk:

I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:

- utøvande eksamen i ensembledidaktikk med instruksjon og direksjon, sjølvvald stykke, ca. 20 minutt.
- munnleg eksamen, ca. 25 minutt.

Dei to eksamensdelane vert vekta likt. **Minimum to sensorar, der ein skal vere ekstern** **Sensur med ein intern og ein ekstern sensor.**

Karakterskala:

Nynorsk:

Under normale høve gjeld denne karakterskalaen:

Bokstavkarakterar med skalaen A, B, C, D, E, F.

Vurderingssemester:

Nynorsk:

Vår

Litteraturliste:

Nynorsk:

Litteraturlista vil vere klar innan 01.06. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.

Emneevaluering:

Nynorsk:

Undervisninga vert evaluert i tråd med Universitetet i Bergen sitt kvalitetssikringssystem.

Hjelpemiddel til eksamen:

Ingen endringer

Emneansvarlig:

Ingen endringer

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 23/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Vedtak

Møte: 10 – 24.11.2023

Forslag til endringer i KDDI201 og KDDI202

Bakgrunn

01.01.2024 trer den nye studieforskrifta til UiB i kraft. I §9-8 står det: «(2) I desse tilfella krevst det minst to sensorar: a) munnleg, praktisk, utøvande og/eller skapande eksamen der minst ein av sensorane som regel skal vere eksterne»

Til saken

I gjeldande emneskildring i [KDDI201 Kunst- og designdidaktikk 1](#) og [KDDI202 Kunst- og designdidaktikk 2](#) er det ikkje presisert kor mange sensorar som skal vere med i sluttvurderinga i emna.

I KDDI201 er føreslaget: Intern sensur med minst ein sensor

I KDDI202 er føreslaget: Minst to sensorar, kor ein skal vere ekstern

Forslag til vedtak

Programstyret godkjenner endringane i KDDI201 og KDDI202

Endringsrapport for emne KDDI201

Stadiuminfo:	Utkast (S1)
Sist endret:	08.11.2023 Anna Svingen- Austestad (asv089)
Opprettet i EpN:	Nei

Gammel verdi
(S0, Importert fra FS)

Ny verdi
(S1, Utkast)

Generelt

Ingen endringer

Undervisning

Ingen endringer

Emneinfo

Mål og innhold:

Ingen endringer

Læringsutbytte:

Ingen endringer

Studiepoeng, omfang:

Ingen endringer

Studienivå (studiesyklus):

Ingen endringer

Undervisningsspråk:

Ingen endringer

Undervisningssemester:

Ingen endringer

Undervisningssted:

Ingen endringer

Krav til forkunnskaper:

Ingen endringer

Anbefalte forkunnskaper:

Ingen endringer

Studiepoengsreduksjon:

Ingen endringer

Krav til studierett:

Ingen endringer

Arbeids- og undervisningsformer:

Ingen endringer

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Ingen endringer

Vurderingsformer:

Nynorsk:

I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:

- Mappeeksamen, som inneheld inntil tre skriftlege innleveringar, fastsettav emneansvarleg.

Mappa skal rettleiast.

Intern sensur med minst ein sensor

Karakterskala:

Ingen endringer

Vurderingssemester:

Nynorsk:

Vår

Litteraturliste:

Ingen endringer

Emneevaluering:

Nynorsk:

Undervisninga vert evaluert i tråd med Universitetet i Bergen sitt kvalitetssikringssystem.

Hjelpemiddel til eksamen:

Ingen endringer

Programansvarlig:

Ingen endringer

Emneansvarlig:

Ingen endringer

Administrativt ansvarlig:

Ingen endringer

Kontaktinformasjon:

Ingen endringer

Endringsrapport for emne KDDI202

Stadiuminfo:	Klar for kvalitetssikring (S1)
Sist endret:	14.11.2023 Fredrik Berntsen Due (frdue3234)
Opprettet i EpN:	Nei

Gammel verdi
(S0, Importert fra FS)

Ny verdi
(S1, Utkast)

Generelt

Navn - engelsk

-

Art and design didactics 2

Undervisning

Ingen endringer

Emneinfo

Mål og innhold:

Ingen endringer

Læringsutbytte:

Ingen endringer

Studiepoeng, omfang:

Ingen endringer

Studienivå (studiesyklus):

Ingen endringer

Undervisningsspråk:

Ingen endringer

Undervisningssemester:

Ingen endringer

Undervisningssted:

Ingen endringer

Krav til forkunnskaper:

Ingen endringer

Anbefalte forkunnskaper:

Ingen endringer

Studiepoengsreduksjon:

Ingen endringer

Krav til studierett:

Ingen endringer

Arbeids- og undervisningsformer:

Ingen endringer

Obligatorisk undervisningsaktivitet:

Ingen endringer

Vurderingsformer:

Nynorsk:

I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:

- Semesteroppgåve med sjølvvalt tema, 3000 ord.
- Praktisk munnleg eksamen. Studentane presenterer eit visuelt læremiddel, som dei knyter opp til ei skisse av eit undervisningsopplegg.

Dei to eksamensdelane vert vekta likt.

Minst to sensorar, kor ein skal vere ekstern

Karakterskala:

Ingen endringer

Vurderingssemester:

Ingen endringer

Litteraturliste:

Ingen endringer

Emneevaluering:

Ingen endringer

Hjelpemiddel til eksamen:

Ingen endringer

Programansvarlig:

Ingen endringer

Emneansvarlig:

Ingen endringer

Administrativt ansvarlig:

Ingen endringer

Kontaktinformasjon:

Ingen endringer

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 24/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Vedtak

Møte: 10 – 24.11.2023

Rapport nr. 2 frå ekstern fagfelle

Bakgrunn

Eksterne fagfellevurderingar utgjer ein viktig del av UiBs arbeid med kvaliteten på studietilbodet. Retningslinjer for eksterne fagfelle er skildra i [UiBs Kvalitetssystem for utdanning – Systembeskrivelse](#) (s. 33-34). Alle program ved KMD skal ha eksterne fagfelle som hjelper programma med ekstern evaluering av studieprogrammet.

Dosent Signe Kalsnes ved Norges Musikkhøgskole er oppnemnt som ekstern fagfelle, og denne saka presenterer rapport nr. 2 frå ho. Rapporten var ferdig allereie i mars 2023, men har ikkje vore behandla i programstyret tidlegare.

Til saken

I rapporten gjer ekstern fagfelle ei vurdering av (1) samanhengen mellom læringsutbytteskildring i praksisemna og gjennomføring og vurdering av og i praksis, og (2) rekruttering, fråfall, studentanes gjennomføring og eksamensresultata.

Programstyret vert oppmoda til å sette seg godt inn i rapporten før programstyremøte.

Forslag til vedtak

Programstyret tek rapport nr. 2 frå ekstern fagfelle til etterretning og tek den med seg vidare i arbeidet med programevaluering og planlagt redesign av studieprogrammet.

Til: Programstyret for Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design
Fra: Signe Kalsnes, Norges musikkhøgskole
Dato: 5.3.2023

Fagfellevurdering for Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design ved UiB

Rapport nr. 2: Vurdering av

- a) sammenhengen mellom læringsutbytte-beskrivelsene (LUB) i praksisemner og gjennomføring og vurdering av og i praksis**

- b) rekruttering, frafall, studentenes gjennomføring og eksamensresultater**

Bakgrunn

For perioden august 2021 tom. desember 2024 er jeg oppnevnt som ekstern fagfelle ved Fakultet for kunst, musikk og design ved Griegakademiet – Institutt for musikk.

Oppdraget innebærer å vurdere ulike sider ved Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design i tråd med oppdragsbrevets beskrivelse av ansvar og oppgaver:

- Programstyret vil årlig angi hvilke sider ved studietilbudet som ønskes vurdert. Tidligere fagfellevurderinger, interne program- og emneevalueringer, tilbakemeldinger fra studenter og involverte undervisere og oversikter over studiepoengproduksjon, eksamensresultater og frafall vil gi programstyrene grunnlag for å avgjøre hvilke spørsmål fagfellene bør se nærmere på. Fagfellene står likevel fritt til å undersøke også andre sider ved studieprogrammet. De kan i den anledning be om den dokumentasjon som de finner hensiktsmessig.
- Det er ønskelig at ekstern fagfelle er særlig oppmerksom på:
 - a) sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene og de lærings-, undervisnings-, og vurderingsformer som inngår i et studieprogram og tilhørende enkeltemner.
 - b) sammenhengen mellom de emner som inngår i studieprogrammet.
 - c) kvalitetsutviklingsarbeidet knyttet til studieprogrammet.
- Fagfellene skal årlig utarbeide en skriftlig rapport som sendes programstyret.
- Oppfølgingen av tidligere foreslåtte tiltak skal alltid vurderes som ledd i neste års oppdrag.

- Rapportene fra fagfellene skal omtales i de programevalueringer som programstyret skal gjennomføre hvert 5. år.
- Fagfellene skal minst én gang i løpet av funksjonstiden møte tilsatte og studenter for en samtale om kvalitetsutviklingen av studieprogrammet.

Etter avtale med programstyreleder Anne Skansaar høsten 2022, er planen for programevalueringen for kommende år justert og ser slik ut:

2022/2023: Årlig vurdering av hele eller deler av studieprogrammet, etter bestilling fra programstyret. Dialog med programstyret; vurdering av resultater og oppfølging av tidligere evalueringer. Nærmere spesifisering og oppfølging etter evaluering fra 2021/2022.

- Høst 2022: Sammenheng mellom LUB i praksisemner og gjennomføring og vurdering av og i praksis.
- Vår 2023: Rekruttering, frafall, studentenes gjennomføring og eksamensresultater.
- Innen mai: Møte med ansatte og studenter + møte med programstyreleder, programkoordinator + instituttleder og dekan (evnt. h 2023?)
- Årlig rapport leveres innen 28. februar 2023.

2023/2024: Årlig vurdering av hele eller deler av studieprogrammet, etter bestilling fra programstyret. Dialog med programstyret; vurdering av resultater og oppfølging av tidligere evalueringer. Nærmere spesifisering og oppfølging etter evaluering fra 2022/2023.

- Høst 2023: Læringsmiljø og studentinvolvering. Møte studenter og tilsatte for samtaler om kvalitetsutviklingen av studieprogrammet.
- Vår 2024: Gjennomgang og oppfølging av tidligere semesters fagfelleevalueringer (forberedelse til 5-årig programevaluering høst 2024).

Evalueringen

Jeg har fått tilgang til følgende informasjon og dokumenter som rapporten baseres på:

- Statistikk:
 - søker- og opptakstall for de tre siste studieårene
 - oversikt over studiegjennomføring siste to år (2021-22)
 - eksamens-resultater siste to år (2021-22)
- Studieplan med emneplaner for praksis i hhv. Kunst og design og Musikk
- Praksisinformasjon for studenter MUSIKK - 2022-2023
- Praksisinformasjon for praksisveiledere MUSIKK - 2022-2023
- Praksisplan PPU-KUNST og DESIGN - høst 2022
- Praksisplan PPU-KUNST og DESIGN - vår 2023

Jeg har også hatt tilgang til egenevalueringene for pedagogikk- og fagdidaktikk-emnene for våren 2023, men disse gir i liten grad informasjon om praksis ut over å beskrive at hvert

semester er inndelt i tre bolker: Undervisning (6 uker), praksisperiode (5-6 uker) og skriveperiode (oppgaver/eksamen). Fra emneevalueringen av Musikk-didaktikk våren-23 fremgår det dessuten at det er gjennomført et FoU-arbeid knyttet til sammenheng mellom teori og praksis i undervisningsopplegget ensemblelab., og at empirien inneholder tematikk om hele PPU-programmet og derfor er verdifull i forbindelse med redesign av PPU-programmet.

DEL 1: Studieplanen for studieprogrammet - vurdering av sammenheng mellom læringsutbytte-beskrivelsene (LUB) i praksisemner og gjennomføring og vurdering av og i praksis

Studieplanen for PPU i kunst, musikk og design baserer seg på Forskrift om rammeplan for PPU fra 2015 og Nasjonale retningslinjer for PPU-A. Læringsutbytte er i forskriften definert gjennom kategoriene *Kunnskap*, *Ferdigheter* og *Generell kompetanse*.

I forskriften fremgår det at praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert, at studentene skal ha praksis både i grunnskole og videregående opplæring, og at for studenter med fagbakgrunn i utøvende kunsthøgskole, kan inntil 50 % av praksis foregå i kulturskolene og inngå i kravet om 60 dager.

I de nasjonale retningslinjene for PPU-A fremgår det at hovedtema for praksisopplæringen er lærerrollen, lærerarbeidet, elevmangfoldet, skolen som organisasjon og lærerens tilrettelegging for læring. Dette handler om utvikling av egen læreridentitet og relasjonskompetanse, og om lærerarbeidet i møte med det flerkulturelle klasserommet. Vurdering i praksis innebærer at det skal utarbeides konkrete mål for ønsket læringsutbytte for hver praksisperiode.

Studieplanen

Som grunnlag for å vurdere sammenhengen mellom læringsutbytte-beskrivelsene (LUB) i praksisemner og gjennomføring og vurdering av og i praksis, har jeg først og fremst lest studieplanens emnebeskrivelser av praksis - KDPRA210, KDPRA211, MUPRA210, MUPRA211. Beskrivelsene gir liten eller ingen informasjon om den faglige gjennomføringen av praksis ut over å fastslå at all praksis er obligatorisk, med krav om 100% frammøte og god forberedelse.

I tillegg fremgår det at studentene får variert praksis i flere ulike skoleslag og praksisarenaer. Alle studenter, uavhengig av faglig og didaktisk innretning, har praksis i både grunnskole og videregående opplæring slik forskriften krever. Musikkstudentene har i tillegg praksis i kulturskole og i ensembleundervisning, der sistnevnte ser ut til å foregå i frivillig musikkliv/kulturskole. Kunst og design-studentenes praksis i grunnopplæringen suppleres med alternativene kulturskole, museum og folkehøgskoler. De siste to arenaene hjemles ikke i PPU-forskriften, men representerer allikevel relevante yrkesarenaer for lærere og kunstformidlere i kunsthøgskolen. I varierende grad fremgår det i emneplanene for

praksis at mengden praksis tilsvarer 500 arbeidstimer som inkluderer undervisning, forberedelse, vurderingsarbeid, møte- og samarbeidstid samt tid til faglig utviklingsarbeid.

Studieplanen gir meget begrenset informasjon om vurdering av studentenes oppnådde læringsutbytte i praksis og grunnlaget for denne. I den innledende delen om arbeids- og undervisningsformer i studiet, fremgår det at

Praksisopplæringa omfattar arbeidsinnsats tilsvarande 60 arbeidsdagar og skal ha kontinuerleg rettleiing i autentiske yrkessituasjonar med elevar. Praksis skal vere allsidig, med stigande krav til sjølvstende og ansvar; frå observasjon via medlærarpraksis til sjølvstendig undervisning. Opplæringa kan vere individuell, i par eller i grupper, og vil samla omfatte einskildelevar og ulike grupperingar i både obligatorisk skule og sjølvvald opplæring.

Erfaringar frå praksis skal studentane drøfte og reflektere over, skriftleg og munnleg, i arbeidet med pedagogikk og fagdidaktikk.

I emnebeskrivelsene for praksis ville det på den bakgrunn være naturlig å forvente mer detaljerte beskrivelser av arbeids- og undervisningsformene, men det finner jeg i liten eller ingen grad ut over denne passusen i emneplanene for MUPRA 2010 og 2011:

Praksisundervisninga femner om observasjon av andre si undervisning, sjølvstendig undervisning (anten individuelt eller saman med andre) og rettleiing frå praksislærar/faglærar. Deltaking i aktuelle samarbeidsforum knytt til praksis kan og inngå som del av praksis.

Det er heller ikke nedfelt noen arbeidskrav i praksis-ernene ut over at praksis er obligatorisk og at det forventes at studenten møter forberedt. I tillegg mangler det utfyllende informasjon om vurdering ettersom det kun fremgår av emnebeskrivelsene at

Det vert gjort ei heilskapleg vurdering av studenten sine praksisperiodar gjennom samarbeid mellom praksisrettleiar og faglærar.

Praksisdokumenter med informasjon om praksis til studenter og praksisveiledere

Ettersom jeg savnet mer utfyllende informasjon både om arbeidskrav og vurdering i emneplanene for praksis, etterspurte jeg eventuelle andre dokumenter som beskriver praksis i tillegg til studieplanen. Jeg fikk da tilsendt 4 dokumenter:

- Praksisinformasjon for studenter MUSIKK 2022-2023 - heretter kalt dok.A
- Praksisinformasjon for praksisveiledere MUSIKK 2022-2023 - heretter kalt dok.B
- Praksisplan PPU-KUNST og DESIGN - høst 2022 - heretter kalt dok.C
- Praksisplan PPU-KUNST og DESIGN - vår 2023 - heretter kalt dok.D

I disse dokumentene har jeg særlig merket meg følgende:

- Svært ulike beskrivelser: Dokumentene A/B og C/D fremstår som nokså forskjellige både mht. innhold og struktur til tross for at de har til hensikt å gi utfyllende

beskrivelser av praksisopplæringen i PPU, og det er også ulike beskrivelser for studenter og praksisveiledere i musikk-praksis (dok. A og B). Dette gjør det krevende å orientere seg i både omfang (herunder hvor mange timer studentene forventes å undervise), innhold og vurdering av praksis.

- Uklart mht. fordeling av den samlede tiden til praksis: Dok.A og B (musikkpraksis) beskriver den tidsmessige fordelingen av hva som inngår i hver av de 4 praksisperiodene (hver på 3 uker á 125 timer) slik (dok.B s.2):

Det er lagt av 25 klokketimer med undervisning, observasjon og veiledning til hvert praksisopphold. Her er omtrent 5 klokketimer satt av til samtale og veiledning. (...) Resterende timer for å at praksis skal utgjøre 15 dager forventes at studenten bruker til planlegging og etterarbeid knyttet til praksis.

Her mangler en konkretisering av hvor mange timer aktiv undervisningspraksis (ikke observasjon) hver student skal ha i hver av praksisperiodene.

I dok.C og D (K/D-praksis) fremstår denne beskrivelsen annerledes ved at det er angitt hvilke uker (og mengde) som skal være observasjonspraksis, og hvilke som skal være undervisningspraksis, konkretisert til 8-10 timer undervisning pr. uke i individuell praksis eller 6-7 timer i par-praksis + 6-7 timer assistent/observatør. Den resterende tiden skal brukes til observasjon av praksislærer, planlegging av undervisning, observasjon av og tilbakemelding til medstudenter, møtevirksomhet i skolen, etterarbeid og veiledning.

- Vurdering: I dok.A fremgår det at studenten vil få praksisbesøk fra faglærer i de to første praksisperiodene, og at «det blir gjort en helhetlig vurdering av studenten sine praksisperioder i samarbeid med praksislærere og faglærere på praksisvurdering.» Nærmere beskrivelse av hvordan eller hva vurderingen skjer på bakgrunn av finnes ikke.

I dok.B under overskriften *vurdering* (s.6) står det følgende:

Vurdering av den enkelte students praktiske lærerdyktighet skjer i samarbeid mellom praksislærere og faglærere **og baseres på observasjon av studentens undervisning, veiledningssamtaler og skriftlige arbeider.** Praksislærer har hovedansvar for vurderingen, som uttrykkes med bestått / ikke bestått. Etter hver praksisperiode fyller praksislærer ut evalueringsskjema og sender det til PPU som gir kopi til studenten.

Det fremkommer imidlertid ingen informasjon om hva slags skriftlige arbeider (arbeidskrav) studenten forventes å levere. Tvert imot står det følgende under overskriften *Notatbok og praksisrefleksjon* (s.4):

Studentene skal ikke levere praksisrapport, men føre en loggbok/arbeidsbok med opplegg, kommentarer, elevreaksjoner, praksislærers tilbakemeldinger, egne erfaringer, konsertprogram m.m. Momenter herfra vil gi grunnlag for «praksisrefleksjon» som er eksamen for Pedagogikk 1 og Pedagogikk 2. Du som praksislærer er uten ansvar for notatbok og oppgaveskriving, men bør oppfordre studenten til å notere seg viktige momenter fra veiledning. Studenten får egen informasjon om eksamensoppgavene.

I *dok.C og D* for K/D-praksis finnes det likelydende avsnitt om vurdering med utfyllende bestemmelser om vurderingskriterier og rutiner. Her finnes også beskrivelser knyttet til godkjenning /underkjenning av praksis med rutiner som skal iverksettes ved tvil om praksis kan godkjennes. Det er imidlertid litt uklart hvem som deltar i en slik prosess fordi her benyttes både begrepet *praksisveileder* og *praksislærer* (mens jeg antar at *faglærer* skulle vært en av disse) - se beskrivelse s.8 i begge dokumentene.

- **Begreper og rollebeskrivelser:**
 - Dok. A og B anvender begrepet «metodikk» og «metodikkundervisning» om didaktikkfaget - her bør begrepsbruken være i tråd med tilsvarende i studieplanen.
 - Dokumentene benytter begrepene *praksislærer* og *praksisveileder* om hverandre. Hvis dette er e og samme person, vil det være hensiktsmessig å bare bruke en av betegnelsene.

Vurdering:

1. Erfaringen min etter å ha lest alle de omtalte dokumentene, er at det er vanskelig å gjøre en vurdering av sammenheng mellom LUB i praksisemnene og gjennomføring og vurdering av og i praksis. Det skyldes først og fremst at det i studieplanen verken er beskrevet arbeidskrav i praksis eller vurderingskriterier.

- *Jeg anbefaler at studieplanens emnebeskrivelser for praksis suppleres med både arbeidskrav og informasjon om at studenten vurderes i forhold til forventet læringsutbytte. Det bør videre fremgå hvilke prosedyrer som gjelder om en student står i fare for ikke å bestå praksis, hvordan ny vurdering gjennomføres, og hvor mange forsøk studenten har på å gjennomføre praksis.*

Praksisdokumentene for musikkpraksis (dok. A og B) inneholder ingen beskrivelser av vurdering ut over det jeg har gjengitt i avsnittet ovenfor, mens praksisdokumentene for K/D-praksis (dok. C og D) angir både vurderingskriterier og prosedyrer.

I dok. A og B fremgår at det er gunstig å ta utgangspunkt i en skriftlig plan for samtale, analyse og refleksjon og at praksislærer kan kreve en slik plan av studenten. Dette bør formaliseres slik at studenten i forkant av undervisningen legger frem en kortfattet skriftlig plan for den planlagte undervisningen som også tjener som et veiledningsdokument.

I dok. B vises det til at studentene ikke skal levere praksisrapport (s.4), men føre en logg over det som skjer i praksis. Her fremgår det at momentene fra loggen vil gi grunnlag for «praksisrefleksjon» som er eksamen i Pedagogikk 1 og 2. Jeg finner imidlertid ikke noe om dette i emnebeskrivelsene for Pedagogikk 1, der det står at vurderingsformen er mappeeksamen inneholdende 3 skriftlige innleveringer. I vurderingen i Pedagogikk 2 inngår en praksisrefleksjonsoppgave på 2500-3000 ord, med problemstilling og tematikk som reflekterer innholdet i emnet.

- *Jeg anbefaler at dere gjør en vurdering av denne ordningen og hvorvidt det vil være mer hensiktsmessig om studentene leverer en avsluttende praksisrefleksjon/ praksisrapport som grunnlag for den endelige vurderingen i praksis.*

En slik skriftlig praksisrapport trenger ikke ha så stort omfang, men den vil kunne belyse sider ved studentens praksis-forståelse og kompetanse som ikke lar seg vurdere gjennom observasjon av studentens undervisning. Her tenker jeg på forhold som er omtalt i innholdsbeskrivelsen i praksisemnene, f.eks. hjem-skole-samarbeid, teamarbeid/skolen som organisasjon og endrings- og utviklingsarbeid. I en slik praksisrapport vil studenten også kunne vise innsikt i sterke og svake sider ved egen lærerrolle og reflektere over hvordan hen kan videreutvikle sin lærerprofesjonalitet.

2. I den første evalueringsrapporten fra 2022 påpekte jeg de tallrike læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) i studieplanen, med ulike formuleringer av LUB på program-nivå og på emne-nivå. Det samme gjør seg gjeldende for læringsutbytte-beskrivelsene for praksis. Her er det ulike LUB-formuleringer for praksis i musikk og praksis i kunst og design. **Her viser jeg til vedlegget «PPU i kunst, musikk og design: praksis - LUB, innhold og vurderingsformer» som bør leses parallelt med denne teksten.**

- *Jeg anbefaler at det, så langt det er hensiktsmessig, utformes likelydende læringsutbyttebeskrivelser for praksis i musikk og kunst/design, der beskrivelsene i større grad samsvarer med tilsvarende beskrivelser for den samlede kompetansen de ferdigutdannede kandidatene forventes å inneha (LUB på programnivå).*

Eksempelvis merker jeg meg at det i planen for kunst og design er formulert en LUB som omfatter klasseledelse: «Studenten har kunnskap om samspelet mellom elev og mellom elev og lærer, om skuleleiing, klasseleiing, teamarbeid og skule-heim-samarbeid», mens det ikke finnes tilsvarende LUB-beskrivelse for klasseledelse i praksisplanen for musikk. Begge praksisemner har imidlertid innholdselementet «læreren si rolle som klasseleiar og rollemodell».

3. Behov for ett felles praksisdokument.

Praksisdokumentene for musikk og kunst/design fremstår som ganske forskjellige både mht. innhold og type/sjanger. Den viktigste funksjonen til slike dokumenter er å klargjøre og formalisere forhold rundt praksis som ikke er nedfelt i studieplanen. De mange praksisfortellingene som inngår i dok.A og B bør således tas ut av dokumentet og heller formidles på annen måte til studentene.

Særlig er det viktig å utarbeide tydelige beskrivelser av prosedyrer som trer i kraft når studenter står i fare for ikke å få godkjent praksis og av fordelingen av hvordan tiden til de ulike delene av praksis skal fordeles. Det må fremgå hvor mange undervisningstimer (aktiv undervisning) studentene forventes å undervise pr. uke / praksisperiode, og dette bør være likt for alle PPU-studenter uavhengig av faglig profil.

- *Jeg anbefaler at det utformes ett felles praksisdokument som formaliserer alle sider ved praksis og som tydeliggjør det felles ansvaret som UH-institusjonen og praksisfeltet har for studentenes profesjonsutvikling i PPU. Jeg anbefaler også at praksisdokumentet beskriver en utvidet rolle- og ansvarsbeskrivelse.*

UH/ programstyret/ studieleder har ansvar for at kvalitetskravene til praksis oppfylles, mens rektor på praksisskolen har det overordnede ansvaret for det praksistilbudet studentene får på praksisplassen. I praksisdokumentene for kunst og design finnes denne beskrivelsen langt på vei ettersom studentens, praksisveilederens og praksiskoordinatorens oppgaver og ansvar er omtalt. Jeg anbefaler å ta utgangspunkt i disse dokumentene og å utvikle dem til ett felles dokument som beskriver:

- Generell informasjon:
 - o Omfang, innhold og organisering
 - o Praksisperioder - PPU-heltid + PPU-deltid - musikk og K/D
 - o Arbeidskrav og fravær - obligatorisk deltakelse + dokumentert innhold og volum av undervisning og veiledning i hver enkelt praksisperiode, + ev. praksisrapport for hver enkelt praksisperiode
 - o Taushetsplikt for studenter
 - o Politiattest jfr. [Forskrift om opptak til universiteter og høyskoler, kap.6](#)
 - o Krav til kompetanse og undervisningserfaring hos praksisveileder i hht. Nasjonale retningslinjer for PPU-A.
- Beskrivelse av de ulike praksisarenaene: grunnskole, VGO, kulturskole, øvrige praksisarenaer
- Veiledning og vurdering i praksis:
 - o Ny praksis/vurdering
 - o Skikkethetsvurdering
- Samarbeid og dialog mellom UiB/fakultet for kunst, musikk og design og praksisarenaene
- Rollebeskrivelser/ansvar (student, praksiskoordinator/praksisadministrasjon, studieleder/programstyre, rektor/skoleleder ved praksisskolene, praksisveileder)

4. Ettersom det utarbeides årlige selvevalueringer fra ansvarlige lærere i pedagogikk- og didaktikkemnene, kan det også vurderes å utarbeide tilsvarende for praksisemnene.

DEL 2: Vurdering av rekruttering, frafall, studentenes gjennomføring og eksamensresultater

Jeg har fått tilgang til følgende tallmateriale som viser søkertall, godkjente søkere, hvor mange studenter som er tatt opp til PPU, hvor mange som har fullført og hvor mange som ikke har fullført. I tillegg eksamensresultater for de to første årene.

Studenttall		Søkertall	Godkjente	Opptak	Fullført	Frafall
		2020/2021	Totalt	87	46	25
	Musikk	40	22			
	Kunst og design	47	24			
2021/2022	Totalt	95	42	26,5	10	16,5
	Musikk	63	28			
	Kunst og design	32	16			
2022/2023	Totalt	87	48	27		
	Musikk	50	30			
	Kunst og design	37	18			

Eksamensresultater		KMDPED201	KMDPED202	MUDI201	MUDI202	KDDI201	KDDI202
		Våren 2021	Oppmeldt	27	24	10	11
	Møtt	26	22	8	11	16	10
	Bestått	26	21	8	10	16	10
	Ikke bestått	0	1	0	1	0	0
	Fravær	1	1	0	0	0	1
	Snitt karakter	Bestått	B	Bestått	Bestått	Bestått	Bestått
Våren 2022	Oppmeldt	19	14	14	10	6	4
	Møtt	16	11	11	10	5	3
	Bestått	14	10	9	8	5	2
	Ikke bestått	2	1	2	2	0	1
	Fravær	3	3	3	0	1	1
	Snitt karakter	Bestått	B	Bestått	C	Bestått	B

Ettersom det kun er to kull som foreløpig er uteksaminert, og disse kullene i tillegg ble rammet av korona-nedstengninger, er det vanskelig å utlede klare tendenser mht. rekruttering, frafall og gjennomføring. Det er også vanskelig å lese noen klare tendens ut av eksamensresultatene.

Jeg merker meg at det er stor søkning til PPU-utdanningen alle de tre årene det har vært opptak: 87 søkere våren 2020, 95 våren 2021 og 87 våren 2022. Av disse er bare rundt halvparten godkjent hvert av årene, og en enda mye mindre andel er tatt opp til studiet. Studieåret 2020-21 fordelte søkertallene og opptaket seg nokså likt mellom PPU-musikk og PPU-kunst/design. Studieåret 2021-22 er det vesentlig flere søkere til musikk, og tilsvarende opptakstall. Den samme tendensen ses for studieåret 2022-23.

Hvorfor er det så stort sprik mellom søkertallene, godkjente søkere og opptakstallene?

Et søk på UiBs nettside viser at det finnes god og tydelig informasjon om formelle krav til opptak til PPU i kunst, musikk og design. Det er derfor nærliggende å konkludere med at denne informasjonen bidrar til å rekruttere studenter som oppfyller opptakskravene, og at

det ikke er manglende formelle kvalifikasjoner som er årsaken til at antallet godkjente søkere er så mye lavere enn antall søkere.

På UiBs nettside fremgår det i tillegg informasjon om at hver enkelt søker - i tillegg til godkjent utdanning - vurderes ut ifra CV, arbeidserfaring, portfolio, motivasjonsbrev, og intervju. En mulig forklaring på spriket mellom søkertall og godkjente søkere, er at den silingen av søkere som skjer i denne vurderingsprosessen er betydelig og kanskje for stor, med den konsekvens at søkere som innfrir opptakskravene jfr. PPU-forskriften (BA i utøvende eller skapende kunstfag i finansieringskategori A eller B, med minimum 180 studiepoeng i kunstfaget) allikevel ikke vurderes som godkjente etter tilleggs-vurderingen som foretas ved fakultetet.

Det er også stort sprik mellom antallet godkjente søkere og de som blir tatt opp til PPU-studiet - i grove trekk kan vi si at det dreier seg om en halvering ved at det tas opp i gjennomsnitt 26 studenter årlig.

En mulig forklaring på spriket mellom antall godkjente søkere og opptakstallene, er et det er fastsatt opptakskvoter til PPU i kunst, musikk og design som er mye lavere enn antallet søkere og godkjente søkere og som heller ikke tar høyde for den store mangelen på lærerkompetanse det er innenfor praktiske og estetiske fag/kunstfag i grunnopplæringen. Mangelen på lærerkompetanse er vel dokumentert i SSBs undersøkelser om lærerkompetanse i fag, senest i SSBs siste rapport med tall fra skoleåret 2021-22 - se <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/artikler/laererkompetanse-i-grunnskolen.hovedresultater-2021-2022>

Det fremgår også av tabellen ovenfor at frafallet er lavt for studieåret 2020-21, mens det er uventet høyt det påfølgende året. Det lave gjennomføringstallet for 2021/22 oppgis å henge sammen med at flere studenter gikk ut i permisjon, og at det i tillegg er studenter som måtte gjennomføre konge-eksamen høsten 2022.

En mulig forklaring kan være korona-pandemien med nedstengte studiesteder, undervisning på zoom og derav vansker med studiegjennomføring som mange studenter har rapportert om.

En annen mulig forklaring kan skyldes forhold ved studiet. I den første evalueringsrapporten påpekte jeg de store utfordringene studieorganiseringen ga heltidsstudentene i særdeleshet. Det fremgår ikke av oversikten hvordan tallene ser ut om man differensierer mellom studenter på heltidsstudiet og deltidsstudiet.

- *Jeg anbefaler å få frem tall som differensierer mellom heltids-studenter og deltids-studenter, mellom studieretningene - musikk og kunst/design, og i tillegg tall som viser kjønnsfordelingen på søkere, godkjente søkere og studenter tatt opp til studiet - relatert til både studieretning og til heltid/deltid.*
- *Jeg anbefaler også å øke opptaket av studenter til PPU i kunst, musikk og design i tråd med samfunnets behov for lærere innenfor disse fagene og for å bedre kunne møte antallet formelt godkjente søkere.*

VEDLEGG RAPPORT nr.2: PPU i kunst, musikk og design: LUB på programnivå og i Praksisemnene

<p>Fagplan for PPU i kunst, musikk og design Kandidaten skal ved avslutta program ha følgende læringsutbytte:</p> <p>Kunnskap - Kandidaten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • har djup fagdidaktisk og pedagogisk kunnskap for relevante kunstpedagogiske praksisar. • kjenner mandata og verdigrunnlaga til skulen og andre arenaer for kunstopplæring. • har god kunnskap om gjeldande lov- og planverk, og evne til å halde seg oppdatert. • har kunnskap om barne- og ungdomskultur, om utviklinga og læringa til barn og ungdom i ulike sosiale og kulturelle samanhengar. • har kunnskap om korleis kunstfag og kulturelle og sosiale estetiske uttrykk inngår i identitetsskaping til barn og unge. • har god kunnskap om undervisning og læring i grunnskule, kulturskule, vidaregåande opplæring, og i andre relevante kunstpedagogiske verksemder. • har kunnskap om barn og unge i vanskelege livssituasjonar, medrekna kunnskap om vald og seksuelle overgrep. • har kunnskap om og forståing for eit felles verdigrunnlag om demokrati, kulturelt og sosialt mangfald, berekraftig utvikling, likestilling og likeverd. 	<p>Praksis for PPU, musikk (heltid og deltid) MUPRA210, MUPRA211</p> <p>Kunnskap - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om grunnskule, vidaregåande skule og kulturskule som organisasjon og planane og retningslinjene desse skulane er underlagt. • har kunnskap om korleis undervisnings-/øvingsplanlegging kan gjennomførast på ein god måte i dei ulike praksisane i studiet. • har kunnskap om praktisk-metodiske verkty for å undervise i dei ulike skuleslag/praksisarenaer som studiet femner om. 	<p>Praksis for PPU, kunst og design (heltid og deltid) KDPRA210, KDPRA211</p> <p>Kunnskap - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om læring, læreprosessar, arbeidsmåtar, læremidlar og vurdering i trinn 8-10 i grunnskulen, i vidaregåande skule og i andre relevante læringsarenaer. • har kunnskap om samspelet mellom elevar og mellom elev og lærar, om skuleleiing, klasseleiing, teamarbeid og skule-heim-samarbeid. • har kunnskap om rolla til læraren, rettar og plikter og om lærararbeidet på organisasjonsnivå. • har kunnskap om konkret forskings- og utviklingsarbeid i praksisskulen
<p>Ferdigheiter - Kandidaten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planlegge, gjennomføre, vurdere, og reflektere over undervisning; tufta på forskning, kunstfaglege utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. • kan skape gode læringssituasjonar; kjenneteikna ved dialog, toleranse, respekt og omsorg for elevane • kan leie og legge til rette for variert og differensiert undervisning, som fører til gode kunstfaglege og sosiale læringsprosessar. • kan praktisere fleirkulturell forståing og toleranse for mangfald, og har medvit om spørsmål knytt til medborgarskap i utøvande og skapande undervisning og læring. 	<p>Ferdigheiter - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere/reflektere over eigen praksis med utgangspunkt i gjeldande planar for grunnskulen, vidaregåande skule og kulturskulen. • kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere/reflektere over eigen praksis som ensembleleiar. • kan gjennom praksis dokumentera gode faglege føresetnader for å 	<p>Ferdigheiter - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planlegge, tilpasse, gjennomføre og vurdere opplæring, aleine og saman med andre. • kan variere og grunngje eit breitt utval av måtar for undervisning, både sjølvstendig og gjennom elevmedverking. • kan utvikle mål for opplæringa og vurdere elevane si evne til å oppnå

<ul style="list-style-type: none"> • kan arbeide variert, og differensiere og tilpasse eiga undervisning i samsvar med gjeldande læreplanar og vedtekter. • kan skildre kjenneteikn på kompetanse, kan vurdere og dokumentere elevar si læring, og gje tilbakemeldingar som fremmar læring og medverkar til at elevar kan reflektere over eiga læring. • kan bygge relasjonar til elevar og føresette, og samarbeide med aktørar som er relevante for skuleverket. 	<p>undervise i dei praksisane studiet femner om.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tilpasse si eiga praksisundervisning i samsvar dei føresetnader eleven eller elevgruppa/ensemblen har. • kan ta grunnjevne yrkesetiske val. 	<p>måla gjennom formativ og summativ vurdering.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vera ein tydeleg leiar og leie læringsarbeid tilpassa ulike elevar, og kunne justere arbeidsmåtene undervegs. • kan samhandle med elevar, føresette, kollegaar, skuleledelse og andre aktørar i skulen.
<p>Generell kompetanse - Kandidaten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan formidle kunstpedagogiske og kunstfagdidaktiske problemstillingar på eit avansert nivå. • har ei profesjonell haldning, og kan reflektere kritisk over kunstfaglege, profesjonsetiske og utdanningspolitiske spørsmål. • kan med stor grad av sjølvstende vidareutvikle eigen kompetanse og medverke i utviklinga til kollegaar, skular og andre kunstpedagogiske felt. 	<p>Generell kompetanse - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kommunisere og samarbeide med elevar, kollegaar, leing, foreldre og andre partar i opplæringsystemet. • kan delta i ulike typar utviklingsarbeid. 	<p>Generell kompetanse - Studenten..</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reflektere over fag, undervisning og elevane si læring i lys av aktuelle læreplanar og profesjonsetiske perspektiv. • kan kritisk vurdere eigen og andre sin praksis med referanse til teori og forskning. • kan bygge gode relasjonar og kommunisere godt med elevar og kollegaar. • kan initiere og gjennomføre utviklingsarbeid i samarbeid med utdanningsinstitusjonen og praksisskulen

VEDLEGG RAPPORT nr.2: PPU i kunst, musikk og design: Praksis - LUB, innhold og vurderingsformer

LUB I PRAKSISEMNER - kunst og design	PRAKSISINNHOOLD - kunst og design	VURDERINGSFORMER - kunst og design
<p>Kunnskap - Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om læring, læreprosessar, arbeidsmåtar, læremidlar og vurdering i trinn 8-10* i grunnskulen, i vidaregåande skule og i andre relevante læringsarenaer. • har kunnskap om samspelet mellom elevar og mellom elev og lærar, om skuleleiing, klasseleiing, teamarbeid og skule-heim-samarbeid. • har kunnskap om rolla til læraren, rettar og plikter og om lærararbeidet på organisasjonsnivå. • har kunnskap om konkret forskings- og utviklingsarbeid i praksisskulen <p>Ferdigheiter - Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planlegge, tilpasse, gjennomføre og vurdere opplæring, aleine og saman med andre. • kan variere og grunnje eit breitt utval av måtar for undervisning, både sjølvstendig og gjennom elevmedverking. • kan utvikle mål for opplæringa og vurdere elevane si evne til å oppnå måla gjennom formativ og summativ vurdering. • kan vera ein tydeleg leiar og leie læringsarbeid tilpassa ulike elevar, og kunne justere arbeidsmåtene undervegs. • kan samhandle med elevar, føresette, kollegaar, skuleledelse og andre aktørar i skulen. <p>Generell kompetanse - Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reflektere over fag, undervisning og elevane si læring i lys av aktuelle læreplanar og profesjonsetiske perspektiv. • kan kritisk vurdere eigen og andre sin praksis med referanse til teori og forskning. • kan bygge gode relasjonar og kommunisere godt med elevar og kollegaar. • kan initiere og gjennomføre utviklingsarbeid i samarbeid med utdanningsinstitusjonen og praksisskulen. 	<p>Emnet tek opp tema som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • læringsmiljø, lærarens rolle som klasseleiar og rollemodell, elevsamtalar og yrkesetikk • differensiering og tilpassa opplæring, også for elevar i eit fleirkulturelt læringsmiljø. Sjå den einskilde og sjå klassen under eitt • planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av opplæring, og vurdering og dokumentasjon av elevane si læring • formell og uformell elevvurdering • tiltak for elevar med særskilde behov, samarbeid med hjelpeapparatet • samarbeid mellom skule og heim • teamarbeid, skulen som organisasjon • endrings- og utviklingsarbeid 	<p>I emnet nyttar ein følgande vurderingsformer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det vert gjort ei heilskapleg vurdering av studenten sine praksisperiodar gjennom samarbeid mellom praksisrettleiar og faglærar. <p>Praksisarenaer:</p> <p>1. semester Grunnskule, fortrinnsvis 8-10*</p> <p><u>Alternativ:</u> Kulturskule Museum Folkehøgskular</p> <p>2. semester Vidaregåande skule</p> <p><u>Alternativ:</u> Kulturskule Museum Folkehøgskular</p>
<p>* PPU-forskriften har ingen bestemmelser om hvilke grunnskoletrinn PPU kvalifiserer for, men i Tilsetningsforskriften fremgår det at PPU kvalifiserer for tilsetning/undervisning fra 5. tom. 13. trinn.</p>		

LUB I PRAKSISEMNER - musikk	PRAKSISINNHOOLD - musikk	VURDERINGSFORMER - musikk
<p>Kunnskap <i>Studenten..</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om grunnskule, vidaregåande skule og kulturskule som organisasjon og planane og retningslinjene desse skulane er underlagt. • har kunnskap om korleis undervisnings-/øvingsplanlegging kan gjennomførast på ein god måte i dei ulike praksisane i studiet. • har kunnskap om praktisk-metodiske verktøy for å undervise i dei ulike skuleslag/praksisarenaer som studiet femner om. <p>Ferdigheiter <i>Studenten..</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere/reflektere over eigen praksis med utgangspunkt i gjeldande planar for grunnskulen, vidaregåande skule og kulturskulen. • kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere/reflektere over eigen praksis som ensembleleiar. • kan gjennom praksis dokumentera gode faglege føresetnader for å undervise i dei praksisane studiet femner om. • kan tilpasse si eiga praksisundervisning i samsvar dei føresetnader eleven eller elevgruppa/ensemblet har. • kan ta grunngjevne yrkesetiske val. <p>Generell kompetanse <i>Studenten..</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kommunisere og samarbeide med elevar, kollegaar, leiing, foreldre og andre partar i opplæringsystemet. • kan delta i ulike typar utviklingsarbeid. 	<p>Emnet tar opp tema som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • læringsmiljø, læraren si rolle som klasseleiar og rollemodell, elevsamtalar og yrkesetikk • differensiering og tilpassa opplæring, også for elevar i et fleirkulturelt læringsmiljø. Sjå den einskilde og sjå klassen under eitt • planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av opplæring, og vurdering og dokumentasjon av elevane si læring • formell og uformell elevvurdering • tiltak for elevar med særskilde behov, samarbeid med hjelpeapparatet • samarbeid mellom skule og heim • teamarbeid, skulen som organisasjon • endrings- og utviklingsarbeid 	<p>I emnet nyttar ein følgende vurderingsformer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det vert gjort ei heilskapleg vurdering av studenten sine praksisperiodar gjennom samarbeid mellom praksisrettleiar og faglærar. <p>Praksisarenaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15 dagar praksis i grunnskule • 15 dagar praksis i vidaregåande opplæring • 15 dagar praksis i kulturskule • 15 dagar praksis i ensemble/samspel

PROGRAMSTYRET PPU

Sak.nr.: 25/23

Arkivnr: 2023/885

Sakstype: Vedtak

Møte: 10 – 24.11.2023

Rapport nr. 3 frå ekstern fagfelle

Bakgrunn

Eksterne fagfellevurderingar utgjer ein viktig del av UiBs arbeid med kvaliteten på studietilbodet. Retningslinjer for eksterne fagfelle er skildra i [UiBs Kvalitetssystem for utdanning – Systembeskrivelse](#) (s. 33-34). Alle program ved KMD skal ha eksterne fagfelle som hjelper programma med ekstern evaluering av studieprogrammet.

Dosent Signe Kalsnes ved Norges Musikkhøgskole er oppnemnt som ekstern fagfelle, og denne saka presenterer rapport nr. 3 frå ho. Denne rapporten kjem tidlegare enn avtala i oppnemningsbrevet grunna misforståingar i prosessen rundt programevaluering og redesign av studieprogrammet.

Til saken

I rapporten gjer ekstern fagfelle ei vurdering av læringsmiljø og studentmedverknad.

Programstyret vert oppmoda til å sette seg godt inn i rapporten før programstyremøte.

Forslag til vedtak

Programstyret tek rapport nr. 3 frå ekstern fagfelle til etterretning og tek den med seg vidare i arbeidet med programevaluering og planlagt redesign av studieprogrammet.

Til: Programstyret for Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design
Fra: Signe Kalsnes, Norges musikkhøgskole
Dato: 10.november 2023

Fagfellevurdering for Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design ved UiB

Rapport nr. 3: Vurdering av læringsmiljø og studentmedvirkning

1. Bakgrunn og fremdriftsplan

For perioden august 2021 tom. desember 2024 er jeg oppnevnt som ekstern fagfelle ved Fakultet for kunst, musikk og design ved Griegakademiet – Institutt for musikk.

Oppdraget innebærer å vurdere ulike sider ved Praktisk-pedagogisk utdanning i kunst, musikk og design i tråd med oppdragsbrevets beskrivelse av ansvar og oppgaver:

- Programstyret vil årlig angi hvilke sider ved studietilbudet som ønskes vurdert. Tidligere fagfellevurderinger, interne program- og emneevalueringer, tilbakemeldinger fra studenter og involverte undervisere og oversikter over studiepoengproduksjon, eksamensresultater og frafall vil gi programstyrene grunnlag for å avgjøre hvilke spørsmål fagfellene bør se nærmere på. Fagfellene står likevel fritt til å undersøke også andre sider ved studieprogrammet. De kan i den anledning be om den dokumentasjon som de finner hensiktsmessig.
- Det er ønskelig at ekstern fagfelle er særlig oppmerksom på:
 - a) sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsene og de lærings-, undervisnings-, og vurderingsformer som inngår i et studieprogram og tilhørende enkeltemner.
 - b) sammenhengen mellom de emner som inngår i studieprogrammet.
 - c) kvalitetsutviklingsarbeidet knyttet til studieprogrammet.
- Fagfellene skal årlig utarbeide en skriftlig rapport som sendes programstyret.
- Oppfølgingen av tidligere foreslåtte tiltak skal alltid vurderes som ledd i neste års oppdrag.
- Rapportene fra fagfellene skal omtales i de programevalueringer som programstyret skal gjennomføre hvert 5. år.
- Fagfellene skal minst én gang i løpet av funksjonstiden møte tilsatte og studenter for en samtale om kvalitetsutviklingen av studieprogrammet.

Etter avtale med programstyreleder Anne Skansaar høsten 2022, ble planen for program-
evalueringen for 2023/24 justert slik:

- Høst 2023: Læringsmiljø og studentinvolvering. Møte studenter og tilsatte for samtaler om kvalitetsutviklingen av studieprogrammet.
- Vår 2024: Gjennomgang og oppfølging av tidligere semesters fagfellevurderinger (forberedelse til 5-årig programevaluering høst 2024).

Etter planen skulle det leveres én rapport for studieåret 2023-24 innen mars-2024. Programstyreleder Julia Leikvoll og fagmiljøet ved PPU har imidlertid ytret ønske om en raskere fremdrift som gjør det mulig å implementere ønskede endringer i PPU-programmet fra og med studieåret 2025-26, altså ett år tidligere enn først planlagt. Som ekstern fagfelle vil jeg gjerne bidra til dette, og vi har derfor avtalt følgende fremdriftsplan:

- Høst 2023: Rapport om læringsmiljø og studentinvolvering, frist 10.november
- Vår 2024: Gjennomgang og oppfølging av tidligere semesters fagfellevurderinger - forberedelse til 5-årig programevaluering høsten 2024. Dette arbeidet vil foregå i tidsrommet mai - september 2024 og medføre tilbakemelding og vurdering av det helhetlige forslaget til revisjonen av programmet som fagmiljøet planlegger, og som de har et sterkt ønske om å implementere fra høsten 2025.

2. Evalueringen av studentmedvirkning og læringsmiljø

2.1 Grunnlaget for evalueringen

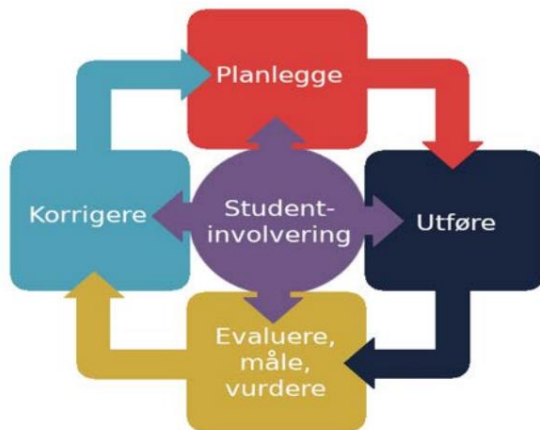
Jeg har fått tilgang til følgende informasjon og dokumenter som rapporten baseres på:

- Møter: 1) I mai 2023 møtte jeg programstyreleder, programstyret og lærere på PPU-programmet og hadde samtaler med alle om kvalitetsutviklingen av studieprogrammet. Jeg hadde videre et møte bare med studenter om studentmedvirkning og læringsmiljø. Jeg møtte også instituttleder Randi Rolvsjord og visedekan for undervisning Åsil Bøthun for en kort samtale om PPU-programmet og utfordringene jeg så langt hadde identifisert.
2) I februar 2022 hadde jeg også samtaler med både programstyret og lærere på PPU-programmet og med PPU-studenter fra både musikk og kunst/design om ulike sider ved PPU-programmet.
- UiBs «KVALITETSSYSTEM FOR UTDANNING – SYSTEMBESKRIVELSE» med omtale av studentmedvirkning og læringsmiljø
https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uibs_kvalitetssystemutdanning_nor_v10.pdf
- Handlingsplan 2023–2029 / Universitetet i Bergen: *Et helhetlig læringsmiljø*
https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/handlingsplan_helhetlig-laeringsmiljo_2023-29_v11.pdf
- Studentevalueringer gjennomført i perioden 2021-23 – i pedagogikk-, didaktikk- og praksisemner og av PPU-programmet

- Egenevalueringer fra emneansvarlige i PPU-emnene
- Egenevalueringer av PPU-programmet

Når det gjelder egnevalueringene som lærerne og programstyreleder har utformet, har ikke mitt poeng vært å gå inn i detaljene i disse, i og med at de omhandler mange forhold som ikke er relevante å ta opp i denne rapporten. Jeg har imidlertid vært interessert i å se om og eventuelt hvordan resultatene fra studentevalueringene har blitt omtalt og har ført til endringer som kommer til uttrykk i lærernes og programstyreleders egnevalueringer, ettersom det kan gi noen indikasjoner på hvordan studentmedvirkning foregår i praksis og bidrar til å utvikle studentenes læringsmiljø.

Av UiBs «KVALITETSSYSTEM FOR UTDANNING – SYSTEMBESKRIVELSE» fremgår det at studenter skal involveres i alle fasene av kvalitetsarbeidet – illustrert på følgende måte (s.5):

I tillegg beskriver Handlingsplanen for 2023-2029 at et helhetlig læringsmiljø omfatter:

- *Faglig-pedagogisk læringsmiljø*
- *Fysisk læringsmiljø*
- *Psykososialt læringsmiljø*
- *Organisatorisk læringsmiljø*
- *Digitalt læringsmiljø*
- *Universell utforming og tilrettelagt læringsmiljø*

Et springende punkt er hvordan involveringsprosessene organiseres og hvilke tidslinjer som gjelder fra uønskede forhold knyttet til studentenes læringsmiljø eller studiekvalitet blir avdekket eller kommunisert, til eventuelle endringer blir gjennomført.

Videre er det vesentlig å skille mellom endringer som er av en karakter som tilsier at de må gjennom formelle prosesser, slik som f.eks. studieplanendringer, og mindre endringer som kan gjennomføres i regi av lærergruppen, emneledere eller programstyret. Den siste kategorien endringer må forventes å kunne gjennomføres relativt raskt – innenfor eller fra det ene semesteret/studieåret til det andre. Avhengig av detaljeringsgraden i studieplanen, kan eksempler på slike endringer være hvordan undervisningen og praksis organiseres og hvilke frister som gjelder for ulike arbeidskrav.

For et kortvarig studieprogram som PPU blir det vesentlig å ivareta både studentmedvirkning, læringsmiljø og studiekvalitet gjennom å balansere behovet for raske endringer som får virkning for de studentene som er inne i programmet, og behovet for

kvalitetssikring av endringene og endringsprosessene som gjerne er mer tidkrevende. Dette er forhold som bør vurderes når PPU-studieplanen skal revideres.

I henhold til UiBs kvalitets-system inngår at både emneledere, programansvarlig og programstyret for PPU regelmessig gjennomfører egne evalueringer av hhv. emner og studieprogram. I tillegg gjennomføres regelmessige studentevalueringer både av emner og program, og studentene er representert i programstyret for PPU.

2.2 Hva sier studentevalueringene?

Studentevalueringene bærer i stor grad preg av lav og til dels meget lav svarprosent og gir dermed svake indikasjoner på hvordan studentene vurderer læringsmiljøet og studiekvaliteten i PPU. Dette forholdet er dermed en utfordring også for intensjonen om studentmedvirkning i alle fasene av kvalitetsarbeidet ved PPU-studiet.

De momentene som allikevel ser ut til å gå igjen i studentevalueringene, er følgende:

- Studentene ser ut til å være relativt godt fornøyd med balansen mellom ulike undervisningsformer, men gir uttrykk for at det generelt er for lite undervisning, at undervisningen er for komprimert og at arbeidsbelastningen i studiet bør spres bedre gjennom studieløpet
- For heltids-studentene oppleves studiet kaotisk og utfordrende pga. strukturen (organiseringen av undervisning og tidspunktene for innleveringer/arbeidskrav)
- Studentene opplever mangler knyttet til undervisningslokaler og utstyr, og det er varierende erfaringer med studentsamarbeid
- Studentene påpeker at informasjon gis gjennom for mange kanaler, og at det går ut over informasjonsflyt og kommunikasjon. Flere tar til orde for forenkling av Mitt UiB og at læreres bruk av plattformen bør koordineres
- Studentene ser ut til å være fornøyd med læringsutbyttet i praksisopplæringen, men påpeker at informasjonen om praksis fra UiB-KMD til studenter og praksisveiledere har vært noe mangelfull og kommer for sent.

2.3 Innspill, refleksjoner og vurderinger fra PPU-studentene som jeg noterte i samtaler med dem i februar-2022 og mai-2023:

Som det fremgår av punkt 2.1 har jeg ved to anledninger møtt PPU-studentene for samtaler om deres oppfatninger om PPU-studiet. I februar-22 møtte jeg ganske mange studenter – først musikkstudentene, deretter kunst- og designstudentene i to forskjellige møter. I mai-23 møtte jeg et mindre antall studenter. I alle møtene var min hensikt å åpne opp for de perspektivene studentene ønsket å formidle, og så fulgte jeg opp med spørsmål

til oppklaring. Jeg forsøkte på denne måten å ikke styre samtalen inn i noe spor fra starten, men heller la innspillene til studentene være utgangspunktet for videre samtale. I det følgende er studentenes innspill og refleksjoner sortert i ulike temaer:

Studentevaluering av undervisning og praksis:

- 4 skjemaer pr. semester for heltid; 2 for deltid + praksis-skjemaer på slutten av året
- Studentene forklarer lav svarprosent med at de ikke ser tilstrekkelige endringer og foreslår at de skriftlige evalueringene følges opp med diskusjon.

Organisering av PPU-studiet:

- Organiseringen av deltidsstudiet er god, med faste undervisningsdager
- Organiseringen av heltidsstudiet med 4 emner som undervises parallelt - pedagogikk 1 + pedagogikk 2 + didaktikk 1 + didaktikk 2 – er problematisk og resulterer i at det både er vanskelig å strukturere og få oversikt over innholdet i emnene og ha nok tid til arbeidet med hvert emne
- Positivt med felles pedagogikk-undervisning for musikk-/kunst-/designstudentene - særlig i ped.2 der det er en del praktisk arbeid. Litt delte meninger om læringsutbyttet
- Alt av frister i studiet bør koordineres bedre (eks. unngå at praksisrapporter må leveres før praksisperioden er gjennomført eller at eksamen kommer før undervisningen i et emne er avsluttet)
- Overvekt av praksisperioder i vårsemesteret i PPU-heltid forrige studieår resulterte i veldig høyt arbeidspress ettersom arbeidskrav i fag løp parallelt
- Praksisorganisering - avtaler med enkeltlærere eller skoler?
- Studiet oppleves fragmentert og «vil for mye» i forhold til intensjonen med PPU (praktisk-pedagogisk) og tiden som er til rådighet. Det er for lite undervisning, slik at undervisningen bærer preg av at man må skynde seg

Undervisningen:

- Studentene opplever at undervisningen er komprimert og går veldig fort unna, noe som gir utfordringer mht. å ha tid til å fordype seg i pensum.
- En del av forelesningene går gjennom pensum; det er mindre tid til studentaktive arbeidsformer som gruppearbeid; kanskje kunne mer av pensum vært overlatt til studentene?
- Studentene opplever at det alltid er dårlig tid i undervisningen - ønsker lengre dager og mer variasjon i undervisnings- og arbeidsformer, herunder at det legges opp til studentaktive arbeidsformer, kollokviearbeid
- Positivt m/eksterne gjestelærere som gir flere perspektiver på lærerrollen

Pensum / litteratur:

- Musikkdidaktikk - ikke litteratur etter 2005; undervisningen fokusert rundt hovedinstrument og i liten grad rundt komposisjon for musikkstudentene; irritasjon m/dansk hovedlitteratur i didaktikk (Frede Nielsen) - tungt faglig og språklig
- Mye tung filosofisk teori i pedagogikk - for lite vekt på praktisk-pedagogiske perspektiver

- Ikke tydelig hva som er pensumlitteratur og hva som er støttelitteratur
- For heltidsstudentene blir arbeidsmengden i eksamenssemesteret stor ved at alle fire eksamenene legges til dette semesteret.

Eksamen / arbeidskrav:

- Spørsmålene til eksamen er innrettet mot hva studentene husker av pensumlitteraturen. Det fører til mye pugg fremfor pedagogisk refleksjon
- Kunne de praktiske didaktikk-eksamenene vært lagt til avslutningen av tilsvarende praksisperiode?
- Arbeidskravene og eksamensformene er atskilt i pedagogikk og didaktikk - hva med å lage felles arbeidskrav og eksamensformer?

Informasjon:

- For mange informasjonskanaler - ofte ikke koordinert
- Den digitale plattformen Mitt UiB er uoversiktlig; vanskelig å følge med når dokumenter oppdateres (ønsker dynamiske skjemaer og kunngjøring når endringer skjer); mye støy i informasjonen i form av ting som ikke angår den enkelte
- Studentene ønsker korrekt timeplan m/aktuelle frister og arbeidskrav/innleveringer før studiet starter for å kunne planlegge arbeidet og studieåret
- Studentene (og praksisveiledere) erfarer å få sein beskjed om praksisveiledningen

2.4 Egenvurderingene av emner og studieprogram – hvordan speiler disse studentenes opplevelser av læringsmiljø og studiekvalitet?

Egenvurderingene både av PPU-ernene og av studieprogrammet tar opp og problematisere utfordringer for læringsmiljøet som er omtalt av studentene.

Gjennomgående gjelder dette behov for endring i organiseringen av heltidsstudiet for å kunne skape en mer helhetlig og sammenhengende struktur for studentene, og en bedre fordeling av studiets arbeidsmengde gjennom året. Situasjonen med 4 eksamener i vårsemesteret for heltidsstudentene er forsøkt avhjulpet ved å endre eksamensform til mappe-eksamen i enkelte emner, der studentene kan arbeide med innholdet i mappen over lengre tid.

Videre vises det til at programmet har noen utfordringer når det gjelder informasjon/kommunikasjon rettet mot studentene, særlig knyttet til bruk av studentportalen Mitt UiB, hvor praksis og rutiner varierer noe fra lærer til lærer. Her er det iverksatt tiltak for at faglærere kan enes om ett system for strukturering av informasjon og moduler / faner i Mitt UiB.

Også studentenes tilbakemeldinger vedrørende undervisningsformene og mengde og konsentrasjon av undervisningen tas opp både i emne- og programevalueringene, der bl.a. balansen mellom forelesningsform og studentaktive arbeidsmåter problematiseres, sammen med studentenes ønske om mer organiserte fellesaktiviteter. I tillegg viser

evalueringene at det har vært gjort endringer i valget av pensumlitteratur, særlig i pedagogikkemnene.

Utfordringer med gjennomføring av praksis omtales også i programevalueringene. Disse knytter seg spesielt til å få på plass praksisavtaler i kulturskolefeltet, der fakultetet har initiert en prosess for å utvikle nye rammeavtaler med skolene.

I programstyrets siste evaluering fra mars 2023 fremgår det at programstyret - i dialog både med studentene, praksisfeltet og ekstern fagfelle - vil fortsette arbeidet med å utvikle KMD-PPU med særlig fokus på følgende tiltak:

- Redesign av programmet med henblikk på å legge til rette for mer helhetlig sammenheng for studentene, særlig i heltidsstudiet
- Evaluering av pensum i pedagogikk- og didaktikkemnene
- Jobbe videre med å utvikle og forbedre studentaktive læringsformer
- Forbedre informasjonsrutiner gjennom å utvikle en felles mal for bruk av Mitt UiB som studentportal
- Utvide kontakt med praksisfeltet til også å omfatte forskningsrelaterte prosjekt/aktiviteter
- Utrede en modell for en treårig kunstfaglig master med PPU, som programstyret mener vil være et spennende og nyskapende tilbud som potensielt også kan være en modell for andre fagmiljøer, både lokalt og nasjonalt.

2.5 Evaluering av studentmedvirkning og læringsmiljø i lys av studentevalueringene, studentenes innspill og programstyrets arbeid

Programevalueringene bærer preg av at det er god dialog mellom de faglig ansatte, programstyret og studentene på PPU-programmet, og at programstyret tar innspillene fra studentene på alvor og viser en positiv vilje til stadig å gjøre forbedringer i programmet og dermed styrke læringsmiljøet til studentene.

Programstyrets siste egenvurdering fra våren 2023 er ambisiøs mht. ønsket om å utbedre forhold i PPU-studiet som over tid har pekt seg ut som utfordrende for studiekvaliteten og studentenes læringsmiljø. Her fremgår følgende plan for arbeidet:

Det er programstyrets vurdering at programmet er inne i en positiv fase når det gjelder organisering og innhold. Programstyret har nedsatt et utvalg for å se nærmere på programmets design, særlig med tanke på heltidsstudentenes studieløp. Dette arbeidet skal avsluttes våren 2023 og er tenkt som utgangspunkt for planlegging av studieåret 2023/24. I den grad at en redesign av programmet også krever endringer i studieplaner, arbeider programstyret med at forslag til endringer gjøres ferdig innen oktober 2023. Studieplanendringer vil ikke kunne effektueres før studieåret 2024/25.

Mht. UiBs strategi for studentmedvirkning i alle ledd, er det en utfordring at så få PPU-studenter svarer på de årlige evalueringene og dermed bidrar til å skjule et mer nyansert bilde av opplevd læringsmiljø. Evalueringsskjemaene fremstår som svært standardiserte,

og dersom det er de samme spørsmålene studentene skal svare på til enhver tid, kan det være noe av grunnen til den lave deltakelsen. I en praktisk-pedagogisk utdanning vil evaluering av undervisning og læringsmiljø ha en dobbel funksjon. I studiesammenheng skal evaluering av undervisning, studieprogram og læringsmiljø ivareta studentenes muligheter for medvirkning, mens i lærerutdanning der utviklingen av lærerprofesjonalitet står sentralt, er kunnskap om evalueringsarbeid en vesentlig komponent i lærerens arbeid, og dermed utgjør både innhold og arbeidsform i utdanningen. Studentevalueringene i PPU bør derfor varieres både mht. form, innhold og når og hvordan de gjennomføres. Eksempelvis kan et evaluerings skjema utvikles med relevante spørsmål for en spesifikk undervisningsperiode eller et undervisningstema tema, det kan settes av tid i undervisningen til å besvare skjemaet, og den skriftlige evalueringen kan følges opp med en diskusjon i studentgruppa for å nansere bildet. Dersom slike prosesser gjennomføres flere ganger i løpet av studieåret, gir det mulighet for endringer som kommer studentene til gode (i motsetning til sluttevaluering), motiverer deltakelsen, får opp svarprosenten og gir et bedre og riktigere bilde av opplevd studiekvalitet.

I samtalene mine med studentene har det begge gangene kommet opp kommentarer som er bekymringsfulle og som understøtter fagmiljøets og programstyrets ønske og behov for å iverksette endringer allerede fra studieåret 2024-25. Utsagn som «Dette er erfaringer fra tidligere studenter og preger ryktet til heltidsstudiet: bare studere - ikke tid til noe utenom» og «Studentene går lei i løpet av studiet - etter hvert handler det bare om å bli ferdig» er ødeleggende for PPU-studiets rykte og muligheter for økt rekruttering. Slik jeg vurderer det, har ikke UiB/KMD råd til at slike rykter om PPU-studiet får spre seg, verken av hensyn til studentene og lærerne i programmet, eller av hensyn til samfunnets og skolens økende behov for lærere med kompetanse i estetiske fag.

Det er derfor maktpåliggende at programstyret møter forståelse og støtte for de tiltakene som foreslås og dokumenteres som nødvendige for å utvikle studentenes læringsmiljø og studiekvalitet i positiv retning. I tillegg vil slike tiltak også virke positivt inn på lærernes arbeidsmiljø.

I så måte er også forslaget om å utrede en modell for en treårig kunstfaglig master med integrert PPU interessant, i og med at en slik modell kan bidra til mer ro i PPU-studiet og til å styrke studentenes utvikling av lærerprofesjonalitet, ved at undervisningen kan legges over lengre perioder enn tilfelle er i dag.

Gjennom arbeidet med revidering av PPU-studieplanen vil det, som nevnt innledningsvis, være hensiktsmessig å vurdere detaljeringsgraden og behovet for tydelig informasjon om studiets innhold, organisering, arbeids-, eksamens- og vurderingsformer opp mot behovet for fleksibilitet som muliggjør (raske) endringer innenfor studiet når dette viser seg påkrevet og uten at slike må medføre studieplanendringer som er mer tidkrevende prosesser. Å få til en god balanse mellom disse hensynene vil være en god måte både å ivareta prinsippet om studentmedvirkning og å styrke studiekvaliteten og læringsmiljøet til studentene.